

XIII. PACIENTŲ IR JŲ ATSTOVŲ TEISĖS IR PAREIGOS ĮSTAIGOJE BEI JŲ ĮGYVENDINIMO TVARKA

81. Pacientas yra asmuo, kuris naudojasi sveikatos priežiūros įstaigų teikiamomis paslaugomis, nepaisant to, ar jis sveikas, ar ligonis. Paciento atstovas yra pagal įstatymą arba atstovas pagal pavedimą. Pacientas teises įgyja, pareigas prisiima ir jas įgyvendina pats arba per savo atstovus arba tik per atstovus ar teismo leidimu. Atstovai, veikdami paciento vardu, privalo pateikti atstovavimą patvirtinantį dokumentą ir savo asmens dokumentus.
82. Pacientų teisė į kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas:
  - 82.1. pacientams turi būti suteikta kvalifikuota sveikatos priežiūra;
  - 82.2. pacientų teisių negalima varžyti dėl jų lyties, amžiaus, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimo ar pažiūrų, neįgalumo;
  - 82.3. pacientas turi teisę į savo garbės ir orumo nežeminančias sąlygas, sveikatos priežiūros personalo pagarbų elgesį;
  - 82.4. jei dirba keli tos pačios specialybės gydytojai, pacientui sudaroma galimybė pasirinkti gydytoją, toks pageidavimas nėra įvykdytinas, gydytojui atostogaujant, esant tarnybiniėje komandiruotėje, kvalifikacijos kėlimo kursuose ar sergant;
  - 82.5. jei pacientui reikalinga būtinoji pagalba, o įstaiga pagal savo kompetenciją pacientui būtinosios pagalbos suteikti negali, gydytojas, apžiūrėjęs pacientą, užtikrina, kad pacientas, kaip įmanoma greičiau būtų pervežtas į kitą sveikatos priežiūros įstaigą;
  - 82.6. pacientas gydančio gydytojo siūlymu turi teisę pasirinkti gydymo ir tyrimo metodus ar atsisakyti jų;
  - 82.7. pacientas bet kada raštu gali atšaukti savo sutikimą gydytis;
  - 82.8. pacientams suteikiamos mokslu pagrįstos nuskausminančios priemonės, kad jie nekenėtų dėl savo sveikatos sutrikimų;
  - 82.9. paciento teisę gauti sveikatos priežiūros paslaugas, kompensuojamas iš privalomojo sveikatos draudimo lėšų, nustato LR Sveikatos draudimo įstatymas;
83. Pacientų teisė į informaciją:
  - 83.1. pacientai turi teisę gauti informaciją apie teikiamas medicinos ir ne medicinos paslaugas ir galimybę jomis pasinaudoti. Informaciją apie visas teikiamas paslaugas teikia ligoninės administracijos darbuotojai, skyrių vedėjai, gydytojai bei slaugos specialistai;
  - 83.2. pacientas turi teisę sužinoti gydančio gydytojo ir slaugančio darbuotojo vardą, pavardę, pareigas, taip pat informaciją apie kvalifikaciją;
  - 83.3. pacientas turi teisę į informaciją apie savo sveikatos būklę, jei paciento raštu pateiktame prašyme nenurodyta kitaip. Pacientui pageidaujant, turi būti pateikta ligos istorija ar kiti jo medicininiai dokumentai, išskyrus atvejus, kai tai iš esmės gali pakenkti paciento sveikatai ar net sukelti pavojų jo gyvybei (apie tai sprendžia jį gydantis gydytojas ar gydytojų konsiliumas). Tokiais atvejais apie informacijos teikimo ribojimus gydantis gydytojas pažymi ligos istorijoje.
  - 83.4. pacientas turi būti informuojamas apie sveikatos priežiūros ar slaugos įstaigos vidaus tvarkos taisykles ir tvarką, kiek tai susiję su jo buvimu toje įstaigoje.
  - 83.5. esant galimybei rinktis diagnostikos ir gydymo metodikas pacientas turi teisę susipažinti su šių metodikų ypatybėmis, jam turi būti suteikta pasirinkimo galimybė. Prieš pasirašant sutikimą intervencinei procedūrai, pacientui ar jo atstovams turi būti išaiškunami intervencijos į paciento sveikatą tikslas, pobūdis, padariniai ir pavojai. Visais atvejais pacientų diagnostikos ir gydymo metodikų pasirinkimas, sutikimas intervencinei procedūrai įforminamas raštu. Už pacientus, kurie dėl savo būklės negali objektyviai vertinti diagnostikos ir gydymo metodikų, pasirenka ir pasirašo jų atstovai.
  - 83.6. pacientas, jeigu raštu pateikė pageidavimą, turi teisę nežinoti informacijos apie savo sveikatos būklę, ligos diagnozę, medicininio tyrimo duomenis, gydymo metodus ir gydymo prognozę;

- 83.7. apie visas asmens sveikatos priežiūros paslaugas turi būti įrašyta į paciento medicinos dokumentus;
  - 83.8. pageidavimus dėl informacijos suteikimo, medicinos dokumentų ar jų kopijų pateikimo, prašymo paaiškinti įrašus "Asmens sveikatos istorijoje", pagrįsto prašymo ištaisyti, užbaigti, panaikinti ir/ar pakeisti netikslus, neišsamius duomenis pacientas pareiškia gydančiam gydytojui;
  - 83.9. informacija apie paciento sveikatos būklę yra konfidenciali, todėl tretiesiems asmenims ji gali būti suteikta tik esant raštiškam paciento sutikimui. Tokio sutikimo nereikia, kai dėl informacijos kreipiasi teismas ar kitos institucijos, kurioms tokias teises suteikia Lietuvos Respublikos įstatymai, taip pat, kai informacija suteikiama asmenims, tiesiogiai dalyvaujantiems gydant ar slaugant pacientą, atliekantiems jų sveikatos ekspertizę.
84. Teisė į prieinamą sveikatos priežiūrą:
- 84.1. Paciento teisę gauti nemokamą sveikatos priežiūrą nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teisės aktai. Paciento teisę gauti nemokamas sveikatos priežiūros paslaugas, kompensuojamas iš privalomojo sveikatos draudimo lėšų, nustato Sveikatos draudimo įstatymas.
  - 84.2. Būtinoji medicinos pagalba turi būti suteikta neatidėliotinai. Prireikus įstaiga savo lėšomis privalo pervežti pacientą į kitą sveikatos priežiūros įstaigą Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka arba iškviešti GMP, kuri perveža pacientą gydytojo siuntimu.
85. Teisė pasirinkti sveikatos priežiūros įstaigą ir sveikatos priežiūros specialistą:
- 85.1. Pacientas teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę pasirinkti sveikatos priežiūros įstaigą, sveikatos priežiūros specialistą;
  - 85.2. Pacientas turi teisę į kito tos pačios profesinės kvalifikacijos specialisto nuomonę.
86. Teisė atsisakyti gydymo:
- 86.1. pacientas negali būti gydomas ar jam teikiama kita priežiūra ar slauga prieš jo valią, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymų nenustatyta kitaip. Jeigu yra galimybė, pacientui turi būti pasiūlytas kitas gydymas ar kitos sveikatos priežiūros paslaugos.
  - 86.2. teikiant būtinąją (pirmąją ar skubią) medicinos pagalbą, jeigu pacientas yra be sąmonės ar dėl kitos priežasties negalima sužinoti jo valios ir gresia rimtas pavojus jo gyvybei ar sveikatai, tokia medicininė pagalba turi būti suteikta ir be paciento sutikimo.
  - 86.3. paciento, psichikos ligonio, nesugebančio teisingai įvertinti savo sveikatos būklės, gydymo ypatumus nustato Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas.
87. Teisė nežinoti - Informacija apie paciento sveikatos būklę, ligos diagnozę, sveikatos priežiūros įstaigoje taikomus ar gydytojui žinomus kitus gydymo ar tyrimo būdus, galimą riziką, komplikacijas, šalutinį poveikį, gydymo prognozę negali būti pacientui pateikiama prieš jo valią.
88. Teisė skųstis – pacientas, manydamas, kad yra pažeistos jo teisės, turi teisę pateikti skundą, laikydamasis laikydamasis šių taisyklių 11 skirsnyje nustatytų reikalavimų.
89. Teisė į anoniminę sveikatos priežiūrą - ne jaunesni kaip 16 metų pacientai, sergantys Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyto sąrašo ligomis, turi teisę į sveikatos priežiūros paslaugas, neatskleidžiant asmens tapatybės. Už sveikatos priežiūros paslaugas, neatskleidžiant asmens tapatybės, pacientas moka pats, išskyrus teisės aktų nustatytas išimtis.
90. Pacientų ir jų atstovų pareigos bei jų įgyvendinimo tvarka:
- 90.1. pasirašytinai susipažinti su pateiktomis sveikatos priežiūros įstaigos vidaus tvarkos taisyklėmis, kitais sveikatos priežiūros įstaigos nustatytais dokumentais ir vykdyti juose nurodytas pareigas;
  - 90.2. rūpintis savo sveikata, sąžiningai naudotis savo teisėmis, jomis nepiktnaudžiauti, bendradarbiauti su sveikatos priežiūros įstaigos specialistais ir darbuotojais;
  - 90.3. pateikti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, išskyrus būtinąsias sveikatos priežiūros atvejus;

- 90.4. suteikti gydytojui pilną informaciją apie savo sveikatos būklę, persirgtas ligas, atliktas operacijas, vartotus ir vartojamus vaistus, alergines reakcijas, genetinį paveldimumą ir kitus pacientui žinomus duomenis, reikalingus tinkamai suteikti sveikatos priežiūros paslaugas;
- 90.5. gavęs informaciją apie jam skiriamas sveikatos priežiūros paslaugas, savo sutikimą ar atsisakymą dėl šių sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo turi patvirtinti parašu;
- 90.6. informuoti gydytoją apie turimą ypač pavojingų užkrečiamų ligų infekciją;
- 90.7. vykdyti medicinos personalo nurodymus, paskyrimus ir rekomendacijas arba atsisakyti paskirtų sveikatos priežiūros paslaugų. Pacientas privalo informuoti sveikatos priežiūros specialistus apie nukrypimus nuo paskyrimų ar nustatyto režimo, dėl kurių jis davė sutikimą;
- 90.8. rūpintis savo sveikata, sąžiningai naudotis savo teisėmis, jomis nepiktnaudžiauti, bendradarbiauti su sveikatos priežiūros įstaigos specialistais ir darbuotojais;
- 90.9. laikytis nustatyto režimo;
- 90.10. palatoje laikytis švaros ir tvarkos;
- 90.11. laiku ir pilnai pagal galiojančius įkainius sumokėti už suteiktas paslaugas;
- 90.12. tausoti ligoninės turtą bei neeikovoti įstaigos resursų be būtino reikalo;
- 90.13. laikytis higienos reikalavimų;
- 90.14. jeigu leidžia sveikatos būklė, savarankiškai tvarkyti savo lovą ir spintelę;
- 90.15. atsargiai ir saugiai elgtis savo ir aplinkinių atžvilgiu (nesėdėti ant palangių, atsargiai keltis ir lipti iš lovos, avėti patogią avalynę, naudotis pagalbinėmis slaugos priemonėmis, kreiptis pagalbos į personalą);
- 90.16. pagarbiai ir deramai elgtis su visais ligoninės darbuotojais ir kitais pacientais, savo veiksmais nediskriminuoti ir nežeminti ligoninės darbuotojų, kitų pacientų, lankytojų garbės ir orumo, gerbti jų teises;
- 90.17. pacientas besigydantis stacionare, gali dėvėti asmeninius drabužius ir avalynę;
- 90.18. pranešti įstaigos vyriausiajam gydytojui ar kitam administracijos atstovui apie pastebėtus pacientų teisių suvaržymus.
- 90.19. pacientas turi atlyginti ligoninai padarytą žalą įstatymų nustatyta tvarka.
91. Įstaigoje pacientams ir lankytojams draudžiama:
  - 91.1. kelti triukšmą, nepagarbiai elgtis su personalu ar kitais pacientais arba kitaip šiurkščiai pažeidinėti viešąją tvarką ar nustatytą režimą;
  - 91.2. rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus ar psichotropinius preparatus skyriaus patalpose;
  - 91.3. laikyti ir vartoti alkoholinius gėrimus, narkotines medžiagas, būti apsvaigusiam nuo alkoholio ar psichotropinių preparatų ligoninės patalpose;
  - 91.4. išeiti iš skyriaus be gydytojo ar slaugos darbuotojo leidimo;
  - 91.5. savavališkai išeiti iš ligoninės teritorijos;
  - 91.6. nakties miego metu palikti ligoninės patalpas;
  - 91.7. šiuokšinti;
  - 91.8. gadinti ligoninės inventorių;
  - 91.9. palatose naudotis bet kokiais elektriniais prietaisais, išskyrus asmens higienai skirtus prietaisus;
  - 91.10. ligoninės teritorijoje ar patalpose žaisti azartinius žaidimus;
  - 91.11. sėdėti ir lipti ant palangės ar pro langą;
  - 91.12. naudoti asmens higienos reikmenis, stalo įrankius, slaugos ir kitas gydymo procese naudojamas priemones ne pagal jų paskirtį.
92. Paciento lankytojams galioja tie patys draudimai, kaip ir pacientui (išskyrus 91.4 – 91.6 punktuose numatyti draudimai). Pacientui ar jo lankytojams nesilaikant 91 punkte numatytų draudimų, pacientas išrašomas iš skyriaus, apie tai pažymint jo medicininiuose dokumentuose.
93. Pacientas ar jo atstovas skyriuje turi būti supažindinti su ligoninės vidaus tvarkos taisyklėmis.

94. Pacientas ar jo atstovas dėl nepatenkinamos sveikatos priežiūros turi teisę skųstis. Konfliktų ir ginčų sprendimų tvarka nustatyta šių taisyklių XVI dalyje.
95. Pacientas įstatymų nustatyta tvarka turi teisę gauti atlyginimą už žalą, padarytą teikiant sveikatos priežiūros paslaugas dėl ligoninės darbuotojų veiksmų.
96. Sutrikus paciento psichinei būklei ar psichikos ligos paūmėjimo metu, kada kyla pavojus jo arba aplinkinių sveikatai, turi būti imamos priemonių, užtikrinančių paciento ir aplinkinių saugumą. Jeigu reikia, pacientas gali būti fiksuojamas lovoje. Apie tai daromas įrašas paciento gydymo stacionare istorijoje.